

Hudební nástroj šestinotónové harmonium se z muzea vrací na významná koncertní pódia

Na Prague Quiet Music Festivalu ho ve světové premiéře rozezní skladba Fredrika Rastena

Šestinotónové harmonium bylo donedávna jen jedním z mnoha exponátů v Českém muzeu hudby. Po téměř století však zažívá renesanci a pomalu přitahuje zájem odborné veřejnosti, hudebníků i skladatelů. Středem pozornosti bude i na prvním ročníku Prague Quiet Music Festivalu, který se uskuteční 18. prosince v Českém muzeu hudby. Vrcholem koncertu bude světová premiéra skladby *concord*, která je složená speciálně pro tento vzácný nástroj norským improvizátorem Fredrikem Rastenem. Dramaturgické téma festivalu „rostliny a plevel“ dokreslí hudba dalších zahraničních autorů, scénografie z živých rostlin od studia Haenke a light design od Tomáše Morávka. Festival organizuje Prague Quiet Music Collective. Vstupenky je možné zakoupit v předprodeji na [GoOut.net](https://www.goout.net).

První šestinotónové harmonium vzniklo ve dvacátých letech minulého století na zadání průkopníka mikrotonální hudby Aloise Háby, který svými vizemi pro jeho postavení přesvědčil firmu August Förster. Ta na jeho popud vyrobila o necelé desetiletí později i další, vylepšené harmonium. Koupí nového nástroje podpořil i prezident Masaryk, když přispěl deseti tisíci korunami, a stejnou částku přidalo i tehdejší ministerstvo školství a národní osvěty.

V současnosti by se šestinotónová harmonia dala spočítat na prstech jedné ruky. Uložena jsou ve sbírkách Národního muzea, funkční je ale pouze nástroj ze třicátých let. Právě pro něj Hába složil kompozici v šestinotónovém systému nazvanou *Šest skladeb pro šestinotónové harmonium nebo smyčcový kvartet, op. 37*, která byla po více než devadesát let jedinou sólovou skladbou tohoto nástroje. A to až do festivalu Struny podzimu v roce 2021, kde ve světové premiéře zazněla nová sólová skladba s názvem *In* sedmadvacetiletého českého autora Iana Mikysky. Na něj na Prague Quiet Music Festivalu naváže další premiérovou skladbou norský improvizátor a kytarista Fredrik Rasten.

„Převládající norma ladění je, že oktáva má dvanáct půltónů, šestinotónový systém pracuje se vzdálenostmi, které jsou ještě menší. Nejjednodušší způsob, jak si to představit, je, že třeba mezi klávesou C a Cis na klavíru jsou ještě schované dva tóny,“ popisuje unikátnost nástroje Mikyska.

Rasten skladbu *concord* zkomponoval na jediném funkčním nástroji v expozici Českého muzea hudby v listopadu. Při skládání spolupracoval s pianistou Miroslavem Beinhauerem, který jako jediný na světě na šestinotónové harmonium dovede hrát. Oba poté skladbu představí publiku na prosincovém festivalu. Rasten v ní doprovodí Beinhauera na dvě kytary.

Mezi další autory, jež pro festival zkomponovali nové skladby na téma plevel a rostliny, patří členka mezinárodní skupiny skladatelů Wandelweiser Eva-Maria Houben, držitelka Ceny Julesa Légera Linda Catlin Smith, britský skladatel James Weeks a již zmiňovaný Mikyska. Jejich hudbu zinterpretují členové Prague Quiet Music Collective, šestinotónové harmonium v nich ovšem nezazní. „*Plevel vnímáme jako odpad. Něco, co nám překáží. S ostatními autory jsme se proto zamysleli nad tím, co se stane, když naše vnímání přehodnotíme a uděláme z plevelu potřebný prvek. Například James Weeks šum rostlin zkomponoval přímo do své skladby,*“ popisuje dramaturgii koncertu Mikyska.

Jedinečný poslechový zážitek slibuje nejen počet premiérových skladeb, ale i prostředí, ve kterém zazní. „*V Prague Quiet Music Collectivu věříme, že v dnešní uspěchané době má velkou hodnotu meditační klidný charakter hudby. Publikum se proto může těšit na neobvykle rozprostřené hlediště, které kromě typických míst k sezení nabídne i deky a polštáře vhodné pro relaxaci a meditaci za zvuků hudby,*“ upřesňuje za organizátory Nikola Štefková a dodává: „*Vzhledem k tématu bude prostor doplněn scénografií z živých rostlin a plevelu, kterou vytvoří designové studio Haenke, program bude připraven na rostoucím papíru a na místě bude k dispozici čajový bar od čajového studia Meetea. Poklidnou atmosféru dokreslí light design od Tomáše Morávka.*“

To že muzejní exponát může být zdrojem současné inspirace, hodlá Prague Quiet Music Collective šířit i další osvětou. Jednak prostřednictvím workshopů Přeladte uši, na nichž se zájemci seznámí více s mikrotonální hudbou, druhak semináři na HAMU a JAMU pro hudebníky a skladatele. Představit možnosti šestinotónového harmonia plánuje ansámbl rovněž v zahraničí.

O Prague Quiet Music Collective

Prague Quiet Music Collective vznikl s cílem prezentovat hudbu, která věnuje zvýšenou pozornost tichu, jemným detailům zvuku a plynutí času. Věříme, že zvláště v uspěchané době „ekonomiky pozornosti“ a přehlcení podněty má velkou hodnotu ztišení, které nám umožňuje nahlédnout na krásu pomalosti, pomíjení, křehkosti i detailu. Pozornost věnujeme nejen koncertní dramaturgii, ale také vytvoření jedinečného prostředí pro poslechový zážitek. Jedním z našich cílů je i objednávání nových skladeb, kterými rozšiřujeme náš repertoár.

Základní informace:

Termín: sobota, 18. 12. 2021, 18.30 – 21.30

Čas: 18.30 – 21.30

Místo: České muzeum hudby

Vstupné: 200 Kč (základní), 350 Kč (speciální vstupenka s dárkem)

Program

- Linda Catlin Smith – *Nightshade*
- Ian Mikyska – *mezi mlhami (tahy štětcem)*
- James Weeks – *weedweaver*
- Fredrik Rasten – *concord*
- Eva-Maria Houben – *this time*

Vstupenky: <https://goout.net/cs/prague-quiet-music-festival-2021/szlegis/>

FB Událost: <https://www.facebook.com/events/1505633703144074>

Oficiální webové stránky: <https://pqmc.cz/prague-quiet-music-festival-2021/>

Interpreti: Miroslav Beinbauer – šestinotónové harmonium, Fredrik Rasten – kytary, Prague Quiet Music Collective (Ian Mikyska – viola da gamba, kytary, zobcové flétny, Anna Paulová – klarinet, basklarinet, Milan Jakeš – housle, Luan Gonçalves – kontrabas)

Autoři: Eva-Maria Houben (Německo), Linda Catlin Smith (Kanada), Fredrik Rasten (Norsko), James Weeks (Velká Británie), Ian Mikyska (Česko)

Scénografie: Haenke

Čajový bar: Meetea

Light desing: Tomáš Morávek

Zvukař: Jan Středa

Video: Vladimír Kroupa

Fotograf: Karel Šuster

Kontakt pro média:

Pavla Umlaufová, pavla.umlaufova@piaristi.cz, +420 723 901 326

Další zdroje

Záznam koncertu Strun podzimu, na kterém zazněla sólová skladba Ian Mikysky *In*:

<https://youtu.be/ckXKZQCUok4>

Press centrum s fotografiemi:

<https://drive.google.com/drive/folders/1xUu8Xd3NYNA6ludV52pT0aAnA1vWPXc0?usp=sharing>

Oficiální stránky Prague Quiet Music Collective

www.pqmc.cz

Aktivity Prague Quiet Music Collective v roce 2021 podpořili: Fondy EHP 2014 – 2021, Program Kultura, Ministerstvo kultury České republiky, Národní muzeum – České muzeum hudby, Ostravské centrum nové hudby, Contempuls, Struny podzimu a Český rozhlas.